

Никола М. Косовић
Будимпешта

МЕТОДОЛОГИЈА МЕРЕЊА МЕКЕ МОЋИ: НОВИ ПРИСТУП

Сажетак

Овај рад предлаже нови методолошки приступ мерењу количине меке моћи коју државе имају на располагању. Аутор истражује порекло, савремене облике манифестовања и перспективе меке моћи у билатералним међународним односима. У раду се најпре разматра теоријска позадина концепта меке моћи и тренутно постојећи методолошки приступи њеном мерењу кроз детаљан преглед савремене литературе. Аутор разматра најпознатије индексе и истраживања и истиче њихове предности и недостатке, као и озбиљан недостатак практичне корисности за креаторе политике. Други део рада посвећен објашњењу новог приступа, који се заснива на аргумену да главна карактеристика меке моћи није универзалност примене, већ њена променљивост. У пракси ово значи да неки извори меке моћи који су корисни за Русију у њеним односима са Белорусијом, или за САД у односима са Мексиком, можда неће бити подједнако ефикасни између Русије и Украјине и САД и Канаде. Стога истраживање и мерење капацитета за примену меке моћи једне државе треба спроводити кроз студије случаја, посматрајући специфичне елементе меке моћи и њихову конкретну примену у билатералним односима. Оваква истраживања доносе већу корист у погледу корисних предлога политика. Закључни део рада посвећен је потенцијалној примени овог методолошког приступа кроз разматрање студије случаја руске меке моћи у Србији.

Кључне речи: мека моћ, међународни односи, Џозеф Нај, мерење, методологија, истраживање, Русија, Србија

Моћ је кључни концепт у већини међуљудских односа, укључујући ту и бизнис и политику, образовање и спорт, очување

безбедности и вршење злочина, па чак и пријатељство и вођење љубави. То су све различити облици моћи, са различитим формама изражавања, различитим циљевима који се желе постићи, као и различитим субјектима који их користе. Из тог разлога, јасна и свеобухватна дефиниција моћи „остаје контроверзно питање“.¹⁾ Сви ови облици моћи такође се разликују и по својој нормативној и друштвеној прихватљивости. Тако, док је, на пример, виши ниво образованости и стручности наставника у односу на ученике универзално прихватљив извор њихове моћи да оцењују млађе генерације, с друге стране, физичка надмоћ силоватеља над његовом жртвом не даје легитимитет употреби ове моћи. Осим тога, постоје многобројне разлике међу субјектима који користе моћ – то могу бити појединци и групе, регионалне власти и државе, мала предузећа и мултинационалне корпорације, наднационални ентитети и међународне организације, итд. Коначно, оно што је заједничко за већину облика моћи јесте да је готово немогуће објективно и квантитативно мерити њихову количину коју субјекти имају на располагању. Како је Џозеф С. Нај млађи, професор са Универзитета Харвард и бивши члан администрације америчког председника Џорџа Буша млађег, једном написао: „[м]оћ је као љубав: лакше ју је осетити, него дефинисати или мерити.“²⁾ Оно што је још важније је да чак и када је то донекле могуће – као у случајевима када је могуће да квантификовати све људство, оружје, тенкове, авионе и бродове у циљу поређења војних моћи двеју држава – успешност примене ове моћи још увек је упитна. Другим речима, резултати употребе било ког облика моћи су ретко – ако је то икад уопште случај – потпуно предвидљиви. Наиме, не постоји гаранција да ће већа војна моћ победити у рату; за то су потребни и многи други облици (над)моћи – тактичка, да поменемо само једну. Ипак, чак и са далеко развијенијим тактичким способностима, бољим руководством, обученијим људством и, наравно, већом војном моћи, нити су Сједињене Америчке Државе однеле победу у рату у Вијетнаму, нити је Совјетски Савез остварио оно што је желео у Авганистану.

Овај кратки увод објашњава разлике између облика моћи, који, пак, одређују односе између појединаца, група и држава. Такође, он истиче неколико важних теоријских концепата који ће бити од велике користи за овај рад. Пре свега, моћ се преплиће легити-

1) K.N. Waltz, "Reflection on Theory in International Politics: A Response to My Critics", in *Neorealism and its Critics* (edited by R. O. Keohane), Columbia University Press, New York, 1986, p. 333.

2) Joseph S. Nye, Jr., "The Changing Nature of World Power", *Political Science Quarterly*, Vol. 105, 2/1990, p. 177.

митетом или друштвеним одобравањем њеног коришћења. Друго, ефикасност и остваривање жељених исхода никада не може бити гарантована, без обзира колико великом се нека моћ чинила. Коначно, субјекти који поседују неки облик моћи могу се посматрати на више нивоа. За овај рад, најважнији је државни ниво. Овај чланак прати идеју моћи као централног, али у исто време и „једног од најпроблематичнијих [концепата] у пољу међународних односа.“³⁾ Поред тога, овај рад се заснива на претпоставци да је „[м]еђународна политика, као и свака политика, борба за моћ.“⁴⁾ Како Ханс Моргентау наводи, без обзира на циљеве спољне политике који се имају остварити, „они увек подразумевају контролу над понашањем других кроз утицај на њихове умове.“⁵⁾ Другим, Даловим, речима, „А има моћ над Б у мери у којој може да натера Б да уради нешто што Б иначе не би урадило.“⁶⁾ Нај тврди да „постоје три основна начина да се то уради: принуда, плаћање и привлачност“.⁷⁾ Ово разликовање омогућило му је да одвоји оно што он назива „тврдом“ моћи од такозване „меке“ моћи. Док се први облик односи на војну и економску моћ (или „штап и шаргарепу“), други се односи на облике моћи који се пројављују кроз „привлачност одређеног актера и његову способност да дефинише политички дневни ред.“⁸⁾ Концепт „меке моћи“ ће у овом раду бити од централног значаја.

1. ТЕОРИЈА ИЗА МЕКЕ МОЋИ

Иако релативно нов, термин „мека моћ“ постаје све популарнији како у дискурсима политичких наука и међународних односа тако и у свакодневном животу и јавности. Први пут се помиње 1990. године у Најевој књизи „*Bound to Lead – The Changing Nature*

3) R. Gilpin, *War and Change in World Politics*, Cambridge University Press, Cambridge, 1981, p. 13.

4) H.J. Morgenthau, *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, Alfred A. Knopf, New York, 1948, p. 13.

5) Исто, стр. 14

6) Robert A. Dahl, “The Concept of Power,” *Behavioral Science* vol. 2, 3/1957, pp. 202–203.

7) Joseph S. Nye, Jr, *Get Smart*, Internet, <https://www.foreignaffairs.com/articles/2009-07-01/get-smart>, 15/10/2015.

8) Geraldo Zahran, Leonardo Ramos, “From Hegemony to Soft Power: Implications of a Conceptual Change”, in: *Soft Power and US Foreign Policy: Theoretical, Historical and Contemporary Perspectives*, (edited by Inderjeet Parmar and Michael Cox), Taylor&Francis, New York, 2010, p. 12.

of American Power“⁹⁾ али је најпознатија дефиниција овог појма дата тек 2004. године, када је исти аутор написао да је мека моћ способност да се утиче на понашање других како би се добио жељени исход не помоћу силе, принуде или плаћања, већ посредством привлачности.¹⁰⁾ У још једном свом делу, „*The Future of Power*“ из 2011. године, Нај предлаже нову, допуњену дефиницију, написавши да је мека моћ „способност да се на друге утиче путем кооптивних ресурса уобличавања дневног реда, убеђивања и подстицања позитивне привлачности како би се постигао жељени исход“.¹¹⁾ Поред овога, Нај је дефинисао три главна извора меке моћи земље. То су: „њена култура (у местима где је она привлачна за друге), њене политичке вредности (када их се придржава у земљи и иностранству), а њене спољне политике (кад их други виде као легитимне и када имају морални ауторитет)“.¹²⁾ Прецизније, за Наја,

[к]ултура представља скуп вредности и пракси које стварају значење за друштво. (...) Када култура једне земље укључује универзалне вредности и њене политике промовишу вредности и интересе које други деле, повећава се вероватноћа остваривања жељених резултата. (...) Шансе да ће представљати извор меке моћи су мање у случају недостатка универзалних вредности и парохизалне културе.¹³⁾

Значај универзалног карактера националне културе такође је истакао и Дејвид Шамбоу у својој књизи „*China Goes Global: The Partial Power*“. Он пише да за меку моћ није важно оно што је јединствено, уникатно у култури једне земље, већ оно што јесте или може бити универзално у њој.¹⁴⁾ Он додаје да је „суштина меке моћи поседовати националне атрибуте који превазилазе сопствену земљу и допадају се другима“.¹⁵⁾ Друга два извора меке моћи, по Најевом мишљењу, су политичке вредности које се заступају у земљи и иностранству, као и доследно и легитимно понашање на међуна-

9) Joseph S. Nye, Jr., *Bound to lead – The Changing Nature of American Power*, Basic Books, New York, 1991, p. 32.

10) Joseph S. Nye, Jr., *Soft power: the means to success in world politics*, Public Affairs, New York, 2004, p. 5.

11) Joseph S. Nye, Jr., *The Future of Power*, Public Affairs, New York, 2011, p. 13.

12) Joseph S. Nye, Jr., *Soft power*, p. 11.

13) Исто.

14) David Shambaugh, *China Goes Global – The Partial Power*, Oxford University Press, New York, 2013, p. 212.

15) Исто.

родној сцени. Он тврди да је политика расне сегрегације негативно утицала на имиџ САД широм света, као што је то био случај и са ратом у Ираку 2003. године.¹⁶⁾ С друге стране, демократски карактер америчког друштва, међународна сарадња у различитим областима, промовисање људског достојанства, права и слобода људи широм света – сви ови напори позитивно утичу на америчку меку моћ. Другим речима, политичке вредности и спољне политике могу побољшати, али и озбиљно нашкодити мекој моћи једне земље.

Нај тврди да мека моћ има неколико важних предности у односу на тврду. Пре свега, много је јефтинија; када њоме „можете натерати друге да се диве вашим идеалима и да желе исто што и ви, не морате да потрошите толико [новца] на употребу штапа и шаргарепе како бисте их окренули у жељеном правцу“, пише он и додаје да је „[з]а вођење увек *ефикасније* [курзив – Н.К.] од принуде“.¹⁷⁾ Штавише, „за разлику од тврде моћи, коју контролише власт кроз своје војне и економске политике, мека моћ је доступна сваком актеру који може да буде привлачан за друге“,¹⁸⁾ што је чини доступном и недржавним актерима. Коначно, мека моћ може изгледати морално прихватљивије од претњи, принуде или санкција. Све ово је довело до тога да је мека моћ озбиљно „угрозила подразумевану доминацију тврде моћи у светској политици“.¹⁹⁾

Временом је термин „мека моћ“ је ефективно даље развијан, али и оштро критикован у књигама, чланцима, истраживањима и коментарима многих аутора.²⁰⁾ Главни проблем овог концепта је његова неодређеност. Будући да Нај тврди да је мека моћ утицај на друге посредством *привлачности*, прилично је тешко дати конкре-

16) Joseph S. Nye, Jr., *Soft power*, pp. 14-15.

17) Исто, стр. x.

18) Janice Bially Mattern, “Why ‘Soft Power’ Isn’t So Soft: Representational Force and the Sociolinguistic Construction of Attraction in World Politics”, *Millennium - Journal of International Studies*, vol. 33, 3/2005, p. 590.

19) Исто, стр. 589.

20) За различите теоријске погледе на природу меке моћи, видети: Joseph S. Nye, Jr., “The Changing Nature of World Power”, *Political Science Quarterly*, Vol. 105, 2/1990, pp. 177-192; Joseph S. Nye, Jr., “Soft Power”, *Foreign Policy*, 80/1990, pp. 153-171; Janice Bially Mattern, “Why ‘Soft Power’ Isn’t So Soft: Representational Force and the Sociolinguistic Construction of Attraction in World Politics”, *Millennium - Journal of International Studies*, vol 33, 3/2005, pp. 583-612; Alan Philips, “Interview with Joseph Nye”, *The World Today*, 2013, pp. 32-34. За критике, видети: Todd Hall, “An Unclear Attraction: A Critical Examination of Soft Power as an Analytical Category”, *The Chinese Journal of International Politics* vol. 3, 2/2010, pp. 189–211; Steven Lukes, “Power and the battle for hearts and minds: on the bluntness of soft power”, in: *Power in World Politics* (edited by Felix Berenskoetter, M. J. Williams), Routledge, London, 2007, pp. 83-98; Richard Ned Lebow, “The power of persuasion”, in: *Power in World Politics* (edited by Felix Berenskoetter, M. J. Williams), Routledge, London, 2007, pp. 120-140.

тан, свеобухватан одговор на питање о садржају овог појма. Перцепција атрактивности је субјективна, те би стога нешто што је привлачно за једну особу, могло истовремено бити одбојно за другу. Осим тога, привлачност је тесно повезана са укусима, те исто понашање или вредности које једна особа сматра прихватљивим на било који начин – морално, политички, друштвено – и стога их доживљава као елемент меког утицаја, може бити потпуно неприхватљиво за неког другог. Из тог разлога веома је тешко, ако не и немогуће, одредити основе онога што чини привлачним једну културу, политичку вредност или спољну политику. Ово такође има значајне последице по креирање политике (енгл. *policy-making*), поготову на државном нивоу. Немогућност прецизног одређивања шта привлачност подразумева значи да креатори политике (енгл. *policy-makers*) треба да буду веома свесни свих регионалних, па чак и националних разлика између земаља уколико желе да имају утицаја на њих. Све ово чини процес креирања политике у области меке моћи изузетно тешким задатком и изискује велике напоре како би био успешно реализован.

Други проблем, у тесној вези са претходним, јесте шта чини *садржај* меке моћи. Чини се да је овај концепт веома широко дефинисан, тако да практично све што потенцијално има способност да обликује преференције других без изричите принуде јесте елемент меке моћи неке земље. То је чак донекле потврдио и сам Нај тврђама да чак и економски и војни ресурси могу производити како тврду, тако и меку моћ.²¹⁾ Ова идеја представља озбиљан проблем по концепт меке моћи по неколико различитих основа. Пре свега, граница између меког и тврдог утицаја на основу претходно поменута два извора је нејасна. Поред тога, перцепција истих процеса од стране различитих актера може водити ка повећању меког утицаја с једне стране, и његовом истовременом смањењу с друге. На пример, амерички рат против тероризма је резултирао повећањем америчке меке моћи у већини западног света, док је у исто време произвео негативне последице по њихову привлачност у неким претежно исламским земљама.

Трећи важан део концепта меке моћи који је често критикован јесте то што, како пише Стивен Лукс, „Нај не придаје никакав значај разликама између различитих начина на које мека моћ може да кооптира, привуче и заведе оне који су њеном утицају подвргнути, између различитих начина на које се може постићи њихов при-

21) Joseph S. Nye, Jr., “Notes for soft-power research agenda”, in: *Power in World Politics* (edited by Felix Berenskoetter, M. J. Williams), Routledge, London, 2007, p. 168.

станак“.²²⁾ Другим речима, колико је заиста ова моћ „мека“? Лукс тврди да је:

„Способност да се обликују преференције других“ забрињавајуће нејасна фраза која не прави разлику између оних узрочних процеса који ограничавају и понекад подривају способности појединаца да суде и одлучују за себе и оних за које су такве способности неопходне, које их олакшавају и проширују. (...) Када анализирамо праксе и поступке који укључују „обликовање преференција“ или субјективних интереса, морамо, у најмању руку, правити разлику између оних који, у наведеном смислу, слабе и оних који својим ефектима оснажују [човека].²³⁾

Нај, међутим, види овакве критике као резултат другачијег приступа: док је он фокусиран на агенте утицаја (енгл. *agent-focused approach*), Лукс се овим питањем бави с позиције субјеката (енгл. *subject-based approach*).²⁴⁾ Стога, док се из перспективе субјекта индоктринација и „слабљење“ могу посматрати као морално неприхватљиви, из перспективе агента утицаја овакви поступци и даље се могу сврстати под Најеву дефиницију меке моћи. Осим тога, Нај никада писао о мекој моћи као о нормативном концепту. Он у неколико наврата истиче да су чак и терористички лидери, попут Осаме бин Ладена, или диктатори попут Хитлера, Стаљина и Мао Цетунга имали на располагању огромну количину меке моћи, коју, нажалост, готово никад нису користили у нормативно прихватљиве сврхе.²⁵⁾

Најев концепт меке моћи такође је критикован за наметање вредности другим друштвима. Џенис Биали Матерн је „разочарана“ што „Нај не каже ништа о томе зашто су универзалне вредности ‘праве’ нити како је те вредности могуће постићи“.²⁶⁾ Ричард Нед Либоу је још оштрији у својим критикама, поготову када истиче да

Нај узима здраво за готово да је амерички начин живота толико привлачан, чак хипнотишући, а глобална јавна добра која он наводно пружа толико корисна да сви

22) Steven Lukes, “Power and the battle for hearts and minds: on the bluntness of soft power”, in: *Power in World Politics* (edited by Felix Berenskoetter, M. J. Williams), Routledge, London, 2007, pp. 91-92.

23) Исто, стр. 95.

24) Joseph S. Nye, Jr., “Notes for soft-power research agenda”, p. 163.

25) Исто, стр. 168.

26) Janice Bially Mattern, “Why ‘Soft Power’ Isn’t So Soft”, p. 588.

остали треба да следе пут Вашингтона. Попут многих либерала, он третира интересе и идентитет као објективне, неспорне и дате.²⁷⁾

Међутим, Нај поново одбацује ове критике, тврдећи да његова намера није била да промовише вредности америчког друштва као трајно доминантне и универзално прихватљиве, нити као нешто што би све земље требало да развијају.²⁸⁾ Он с правом истиче да се „привлачност ка одређеним доминантним идејама у било ком добу може третирати као датост, али ове идеје нису нужно универзалне или непромењиве“.²⁹⁾ Исто као што демократија није била доминантна идеја у неким претходним епохама, за разлику од савремене, можда то неће бити случај ни у будућности. У свом одговору на Либоуове тврдње, а како би потврдио да никада није ни веровао да је америчка привлачност вечна и дата, Нај оправдано понавља да постоје и увек ће постојати „целови света и групе које америчка култура, вредности и политике више одбијају него што их привлаче“.³⁰⁾ Напротив, та привлачност може бити умањена ако се недовољно ради на њеном очувању, као што је био случај током поменутог рата у Ираку.

2. МЕТОДОЛОШКИ ПРОБЛЕМ: КАКО МЕРИТИ МЕКУ МОЋ?

Највећи проблем у концепту меке моћи јесте то што ни Нај нити било који други аутор није дао било какво методолошко упутство о томе како квантитативно мерити количину овог ресурса којим нека земља располаже. Поред тога, веома је тешко разликовати капацитете и способности за мек утицај, с једне стране, и резултате, успешност и учинковитост тог утицаја, с друге. Како Лукс пише, „само поседовање или контрола над средствима моћи није исто што и бити моћан“.³¹⁾ Основна разлика која ће бити примењена и у овом раду јесте да извори, способности, или капацитети за меку моћ не подразумевају промену у понашању других људи. Капацитети само говоре о могућим средствима, посредством којих

27) Richard Ned Lebow, “The power of persuasion” in: *Power in World Politics* (edited by Felix Berenskoetter, M. J. Williams), Routledge, London, 2007, p. 120.

28) Joseph S. Nye, Jr., “Notes for soft-power research agenda”, p. 163.

29) Исто.

30) Исто, стр. 164.

31) Steven Lukes, “Power and the battle for hearts and minds”, p. 84.

се може остварити мек утицај, као и оним областима меке моћи које је неопходно додатно развијати. С друге стране, резултати указују на последице коришћења меке моћи и у великој мери зависе од способности креатора политика да користе потенцијал који им је на располагању. Међутим, чини се да је веома тешко говорити о директној узрочно-последичној вези између употребе меке моћи и промене у понашању. Стога ће се овај рад концентрисати само на капацитетима за меку моћ, док питање последица може бити предмет будућег истраживања.

Због свега наведеног, у постојећој литератури је било веома мало покушаја да се постигне објективније и прецизније мерење меке моћи. Стога су се многи аутори задовољили искључиво описним разматрањем овог питања,³²⁾ док је само неколицина њих спровела истраживање о томе како мека моћ утиче на односе међу земљама.³³⁾ Тако, Геун Ли је, пишући о мекој моћи Јужне Кореје, утврдио два главна извора њене меке моћи: „корејско искуство успешне модернизације и демократизације у веома кратком временском периоду; и такозване ‘корејске таласе’³⁴⁾ у многим деловима источне Азије“.³⁵⁾ Међутим, иако аутор даје опште коментаре о ова два извора, он их не разматра у контексту билатералних односа са било којом земљом, што би могло да потврди да ли ова средства представљају шире примењив извор меке моћи. С друге стране, Ума Пурушотаман је писала о десетинама извора индијске меке моћи.³⁶⁾ Међутим, било би много корисније за креаторе политике да се упознају са ужим приказом овог стања, како би били у мо-

32) Ово је случај са неким радовима о мекој моћи САД: Inderjeet Parmar, Michael Cox, Eds., *Soft Power and U. S. Foreign Policy – Theoretical, Historical and Contemporary Perspectives*, Routledge, London, 2010; Кине: David Shambaugh, *China Goes Global – The Partial Power*, Oxford University Press, New York, 2013; Joshua Kurlantzick, *Charm Offensive – How China’s Soft Power is Transforming the World*, Yale University Press, New Haven, Connecticut, 2008; Јужне Кореје: Geun Lee, “A theory of soft power and Korea’s soft power strategy”, *The Korean Journal of Defense Analysis*, Vol. 21, 2/2009, pp. 205-218; Индије: Uma Purushothaman, “Shifting Perceptions of Power: Soft Power and India’s Foreign Policy”, *Journal of Peace Studies*, vol. 17, 2&3/2010, n. pag.; Турске: Tarik Oguzlu, “Soft Power in Turkish Foreign Policy”, *Australian Journal of International Affairs*, vol. 61, 1/2007, pp. 81-97; итд.

33) Видети, на пример: Utpal Vyas, *Soft Power in Japan-China Relations: State, Sub-State and Non-State Relations*, Routledge, Abingdon, Oxon, 2010.

34) Корејски талас (енгл. *Korean Wave*) је неологизам којим се описује растућа популарност корејске културе у Азији, западном делу Европе и Сједињеним Америчким Државама, а за коју су највише заслужне корејске серије и корејска поп музика, чији је вероватно најпознатији представник Сај (енгл. *Psy*), аутор најгледанијег видео клипа на сајту Јутјуб (енгл. *YouTube*).

35) Geun Lee, “A theory of soft power and Korea’s soft power strategy”, *The Korean Journal of Defense Analysis*, Vol. 21, 2/2009, p. 213.

36) Uma Purushothaman, “Shifting Perceptions of Power: Soft Power and India’s Foreign Policy”, *Journal of Peace Studies*, vol. 17, 2&3/2010, n. pag.

гућности да развијају одређене аспекте ових „ресурса“. Осим тога, врло је вероватно да различити извори меке моћи могу и треба да буду примењени у различитој мери у различитим земљама, те би овакав приступ био и кориснији. Овако нешто је покушано у књизи о употреби меке моћи у односима између Кине и Јапана, коју је написао Утпал Виас. У њој, аутор разматра три студије случаја о употреби јапанске власти у Кини, од којих је свака посматрана на различитим нивоима актера: државном (Фондација Јапан), суб-државном (град Кобе) и недржавном (Удружење јапанско-кинеског пријатељства).³⁷⁾ Међутим, Виас се не бави пореклом јапанске меке моћи у Кини, нити било којим другим њеним извором, попут културе и политичких вредности.

Било је – иако веома мало – и неколико покушаја да се докле квантификују извори меке моћи различитих држава. Међу најактивније ауторе на овом пољу спада Џонатан Мек Клори, који се у четири наврата бавио одређивањем количине меке моћи које државе имају на располагању. У својим индексима, објављеним под насловом „*The New Persuaders*“,³⁸⁾ он је проширио концепт меке моћи, дефинишући пет стубова меке моћи – Економија/иновације, култура, власт, дипломатија и образовање – и користећи 50 индикатора за њихово мерење.³⁹⁾ Штавише, Мек Клори је начинио још један покушај ка квантификовању меке моћ у свом најновијем раду, комбинујући субјективне и објективне индикаторе меке моћи у глобалну листу од 50 земаља из свих делова света.⁴⁰⁾ Иако је Нај у свом предговору за овај рад написао да је овај индекс „најјаснија слика глобалне меке моћи до сада“, ⁴¹⁾ ниједан од ових индекса није широко прихваћен од стране научника и креатора политике. Иако неки од њих признају позитивне стране овог методолошког приступа, чак је и Мек Клори свестан његове ограничености. Он наводи да „субјективна природа меке моћи чини поређење међу земљама тешким“.⁴²⁾ Друго, Мек Клори сматра да билатерални ка-

37) Видети: Utpal Vyas, *Soft Power in Japan-China Relations*.

38) Jonathan McClory, “The New Persuaders: An International Ranking of Soft Power,” *Institute for Government* 7 2010; Jonathan McClory, “The New Persuaders II: A 2011 Global Ranking of Soft Power,” *Institute for Government* 1, 2011; Jonathan McClory, “The New Persuaders III: A 2012 Global Ranking of Soft Power,” *Institute for Government* 1, 2012.

39) McClory, “The New Persuaders III”, pp. 5-7.

40) Jonathan McClory, *The Soft Power 30 - A Global Ranking of Soft Power*, Portland, New York, 2015.

41) Joseph S. Nye, Jr., “Foreword,” in: *The Soft Power 30 - A Global Ranking of Soft Power*, (edited by Jonathan McClory), Portland, New York, 2015, p. 7.

42) McClory, “The New Persuaders III”, p. 10.

рактер меке моћи не може бити у потпуности измерен компаративним индексом, који такође „не може да ‘примети’ догађаје који се у реалном времену веома брзо одвијају“.⁴³⁾ Штавише, ови индекси су критиковани и због недостатка појединих елемената меког утицаја, као што су личности,⁴⁴⁾ због мешања извора и резултата примене меке моћи,⁴⁵⁾ и због бескорисности за креаторе политике.⁴⁶⁾ Дакле, постоје како методолошке (средства за мерење меке моћи) и емпиријске (разматрање извора меке моћи у савременим билатералним односима) „рупе“ у литератури о овој теми. Стога би истраживање порекла, савремених облика манифестовања и перспектива меке моћи у билатералним међународним односима био важан допринос постојећем научном фонду. То је главна тема којом се баве наредни редови.

3. НОВИ ПРИСТУП

Овај рад предлаже нови приступ мерењу меке моћи. Основна идеја овог чланка јесте да је уместо приступа који је углавном – ако не и увек – коришћен у постојећој литератури, а који се заснива на мерењу меке моћи са становишта *агента* који је користи, неопходно развијати другачији и уједно једини могући начин објективног мерења количине меке моћи коју одређена земља има на располагању. Овај методолошки приступ јесте истраживање са становишта субјекта (енгл. *subject-based research*) на који се мека моћ пројектује. Главни аргумент у прилог овоме јесте тај да основна карактеристика меке моћи није универзалност примене, већ њена променљивост. У пракси то значи да неки елементи меке моћи који су корисни за, рецимо, Русију у њеним односима са Белорусијом, или за САД у односима са Мексиком, можда неће бити подједнако ефикасни између Русије и Украјине и САД и Канаде. Осим тога, веома је могуће да би већина методолошких приступа који су до сада развијени показали да личности попут Адолфа Хитлера или Јозефа Стаљина, или организације као Ал-Каида или Исламска Држава имају изузетно малу меку моћ. Међутим, у неким деловима света

43) Исто.

44) Mflash16, *New Persuaders: Is it a functional index?* [blog], Internet, <https://publicdiplomats.wordpress.com/2012/10/25/new-persuaders-is-it-a-functional-index/>, 3/10/2015.

45) Judith Trunkos, *What is Soft Power Capability and How Does It Impact Foreign Policy?*, Institute for Cultural Diplomacy, Columbia, South Carolina, 2013.

46) Marcrambeau, *Not persuaded* [blog], Internet, <https://publicdiplomats.wordpress.com/2012/10/24/not-persuaded/>, 3/10/2015.

сви они су били – или су још увек – веома привлачни за одређене групе људи. Ово је, између осталог, главни недостатак методолошких приступа развијених до данас. Дакле, порекло, капацитете и могућности примене меке моћи једне земље треба истраживати и мерити од случаја до случаја, посматрајући специфичне елементе меке моћи и њихову конкретну примену у билатералним односима.

Које елементе меке моћи становништво неке земље сматра важним? Како мерити културолошку сличност између два друштва или привлачност једног од њих за чланове другог? Које политичке вредности су привлачне? Каква спољна политика се може сматрати „добром“? Ни на једно од ових питања одговори не могу бити универзални. Оно што је привлачно за Македонце може бити далеко мање атрактивно за Бугаре, иако два народа имају – макар у неку руку – мање или више сличне културе.⁴⁷⁾ Како би се могле дати било какве препоруке политике (енгл. *policy recommendations*), доносиоци одлука морају стога знати одговор на кључно питање: *шта је оно што становништво неке земље сматра важним*. Најбољи начин на који се на ово питање може одговорити јесте истраживање јавног мњења међу становницима земље за коју је, рецимо, доносилац одлуке заинтересован. Ово испитивање јавног мњења мора обухватити сва три извора меке моћи, у смислу у ком их је дефинисао Нај. Сваки од ових извора може се даље поделити на засебне под-елементе, те би се питања у најбољем случају тичала сваког од њих. Другим речима, упитник би требало да садржи питања о важности сваког појединачног елемента меке моћи у процесу формирања мишљења неке популације о другим земљама.

У ове елементе спадају, између осталих, доступност и упознатост са популарном културом једне земље у другој, њихови историјски односи, језичка и религијска сличност, привлачност једне земље за туристе, имигранте и квалификовану радну снагу из друге, сличности између општеприхваћених вредности у две земље, итд. Овакав начин истраживања меке моћи даље имплицира и веће могућности за корисне препоруке политике.

На основу добијених одговора на ово прво и уједно најважније питање о томе *шта је важно*, као и на основу већ постојећих индикатора неких елемената меке моћи, државе могу објективније проценити своје способности за меки утицај. На пример, уколико би људи у Шпанији сматрали дуге историјске односе између

47) Иако се овакве тврдње могу чинити неприкладним и, наравно, дискутабилним, постоји веома велики број сличности између две нације у културолошком смислу. Између осталих, припадници ова два народа причају веома сличним језиком, већина њих је Православне вероисповести, а такође су историјски веома често били упућени једни на друге, те је њихов развој у веома блиској спреси.

Португала и њихове земље важним, потоња држава може радити на промоцији оваквог историјског дискурса, како би створила боље претпоставке за утицај на држављане Шпаније. С друге стране, ако би хрватски држављани сматрали важним демократски карактер неке земље, у случају да жели имати више меке моћи у овој земљи Иран би требало да побољша своју позицију на лествици Фридом Хауса (*Freedom House*). У случају да Летонци сматрају важним спортске успехе, онда би број олимпијских медаља које је Уједињено Краљевство освојило био солидан показатељ меких капацитета ове земље у Летонији. Користећи исти образац, за већину извора меке моћи може се наћи већ постојећи индикатор који би се потом користио за процену могућности за коришћење ове врсте утицаја у одређеној земљи. Дакле, питање о томе *шта је важно* је пресудно за одређивање потенцијалне основе меке моћи. Комбинацијом одговора на ово питање и кореспондирајућих, већ постојећих индикатора, такође је могуће дати прецизну оцену капацитета за примену меке моћи било које појединачне земље света у другој. Тако, уколико би демократски карактер државе и друштва био важан за Хрвате, са великом сигурношћу се може тврдити да САД има више потенцијала за употребу меке моћи у Хрватској него Иран. С друге стране, ако би држављани неке земље гајили више симпатија према ауторитарним лидерима, онда би Иран има више потенцијалне меке моћи у овој области од САД. Међутим, тек након комбиновања свих одговора и њихових одговарајућих индикатора би се могла донети коначна одлука о томе које земља има највећи потенцијал за мек утицај на државу за коју је истраживач или доносилац одлука заинтересован (али *само* на њу). То је разлог зашто је немогуће рећи да било Иран, било САД има веће капацитете за употребу меке моћи *yonште*.

Додатни начин којим се може истраживати мека моћ јесу интервјуи са члановима политичких, економских и друштвених елита. Узгред, у неким случајевима интервјуи могу дати боља објашњења ситуације него квантитативне методе, посебно када је у питању разматрање исхода, то јест резултата и ефеката примене меке моћи. На пример, разговори са политичким лидерима одређене земље могу открити под утицајем које државе или појединца из иностранства је донета нека важна спољнополитичка одлука, или на који начин и колико снажно понашање неке стране државе утиче на унутрашњу политику. Поред тога, уколико се истражују тренутни напори одређене земље да повећа своју меку моћ, интервјуи са људима из државних агенција и невладиних организација, чији главни циљ јесте управо афирмација те земље, могу такође

пружити драгоцену увид. Мишљења ових људи, њихови налази и објашњења стратегија које се користе у ту сврху могу указати на постојање одређених подручја меке моћи на које се не обраћа довољна пажња. Дакле, на основу ова два типа интервјуа истраживач би могао сазнати информације о веома важним елементима тренутног стања у примени меке моћи једне земље у другој. Прво, могао би да препозна на које елементе меке моћи нека држава обраћа највише пажње, што, опет, води ка закључцима о томе шта та држава мисли да је важно локалном становништву. Друго, на основу разговора са локалним елитама, истраживач би могао да тестира исправност претходног мишљења и да процени колико је заиста успешна примена меке моћи иностране земље. То значи да истраживач са високом дозом сигурности може да процени од коришћења којих елемената меке моћи се могу очекивати позитивни резултати у земљи за коју је заинтересован. Опет, као и у претходном случају, аутор ових редова сматра да никаква генерализација није могућа, као и да се капацитети за примену меке моћи већег броја држава не могу објективно рангирати на глобалном нивоу. Као што је раније поменуто, како би се добили значајни резултати и како би се могле предлагати корисне препоруке политике, неопходно је спровођење студија случаја.

4. МОГУЋА ПРИМЕНА НОВЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ

Постоје многи једноставни примери који показују да људи нису увек рационални при процени атрактивности других земаља. Ово није изненађујуће, имајући у виду да је дефиниција меке моћи, заснована на појму привлачности, као што је раније поменуто, често критикована због недовољне одређености овог термина.

Русија је тек осми највећи инвеститор у Србији у периоду 2005-2012,⁴⁸⁾ док су њене донације српским невладиним организацијама и владиним канцеларијама међу најмањим од свих страних партнера Србије.⁴⁹⁾ Ипак, Русија се и даље међу грађанима перцепира као један од највећих донатора и најважнијих економских партнера Србије.⁵⁰⁾ Штавише, поред несумњиве подршке коју Ру-

48) *FDI in figures*, Internet, <http://www.investinserbia.biz/ieis.php>, 15/4/2014.

49) Information system for coordination of the development assistance to the Republic of Serbia, *Isdacon | donation search*, Internet, <http://www.evropa.gov.rs/Evropa/PublicSite/Donation-Search.aspx>, 15/4/2014.

50) Ратко Фемић, *Ко профитира из српско-руске љубави*, Интернет, <http://balkans.aljazeera.net/vijesti/ko-profitira-iz-srpsko-ruske-ljubavi>, 16/4/2014.

сија пружа Србији у вези са питањем Косова, било је врло мало конкретне подршке Србији у геополитичким споровима у периоду од 1990. до 2008. године, када је Косово прогласило независност. Осим тога, Русија се често дефинише као илиберална демократија, али се и даље види као узор на који би политички систем Србије требало да се угледа. На крају, ако питате људе у Србији која је страна држава најпопуларнија, највероватније ћете чути одговор: Русија.⁵¹⁾ С друге стране, ако их питате зашто је то тако, већина њих не бих знала одговор.⁵²⁾ Ова чињеница је вероватно и веће изненађење за већину Руса, који често не знају много о Србима и Србији. Последишно, ово би могло да значи да људи у Србији или нису свесни претходно наведених чињеница, или их једноставно не сматрају важним. Другим речима, то би могло да значи да постоје неки други елементи меке моћи Русије, који чине ову земљу толико популарном у Србији. Истраживање јавног мњења грађана Србије би могло одреди ове факторе.⁵³⁾

Прва група питања у упитнику који би се користио у истраживању служила би за добијање вредности зависне варијабле. Од учесника би се тражило да дају оцену свог мишљења о Русији као светској сили и њеној улози у Србији. Одговори би били кодирани на једанаестостепеној Ликертовој скали од 0 до 10, где би одговор 0 означавао „веома неповољно мишљење“, 5 – „неутрално“, а 10 – „веома повољно мишљење“. Након тога, међу оним учесницима који оцене своје мишљење о Русији као позитивно (дакле они чији би одговори на скали били између 6 и 10), био би тражен одговор на кључно истраживачко питање о томе који елементи меке моћи највише доприносе популарности Русије у Србији. Сва питања у овом упитнику би имала исту форму: „Како (*убацити елемент меке моћи*) утиче на ваше мишљење о Русији?“ Процена овог аутора је да је могуће идентификовати између 20 и 30 елемената меке моћи, који потенцијално утичу на мишљење људи о било којој другој земљи. Поред тога, упитник би требало да садржи и питање отвореног типа, где би се испитаницима омогућило да додају елемент меке моћи, који можда није био претходно заступљен у упитнику, а све како би се смањила могућност пропуштања важних варијабли о билатералним односима између земаља. На пример, када је реч о *култури*, људи би били питани о значају лингвистичке и рели-

51) Бранко Радун, *Зашто је Путин толико популаран у Србији*, Интернет, <http://srb.fondsk.ru/news/2012/01/22/zashto-je-putin-toliko-popularan-u-srbiji.html>, 11/10/2015.

52) Исто.

53) Слична методологија се може користити и за оцену капацитета за примену меке моћи у билатералним односима било којих двеју држава.

гијске сличности, дугих историјских односа између Србије и Русије, доступности и популарности руске уметности (историјске и савремене) и националне кухиње, о спортским успесима руских спортиста, итд. приликом одређивања њиховог мишљења. Друго, испитаници би давали одговоре на питања о утицају *политичких вредности* заступљених у Русији. Ова питања бавила би се значајем политичког система, заштите људских права демократије и владавине права у Руској Федерацији у процесу формирања мишљења, као и тренутно доминантне у Русији идеологије умереног конзервативизма, личности Владимира Путина итд. На крају, питања о утицају руских *спољних политика* тицала би се руских донација Србији, руске подршке овој земљи у вези са питањем Косова, перцепције Русије као „анти-западне земље“, али и начина на који Русија третира друге земље на међународном плану у последњих неколико година.

Сви одговори на ова питања би поново била кодирана на једанаестостепеној Ликертовој скали, где би 0 значило да „елемент има веома негативан утицај“, 5 – да „нема утицаја“, и 10 – да „утиче веома позитивно“. Модел регресије погодан за коришћење добијених података или, као алтернатива, хи-квадрат тест били би коришћени да се провери нулта хипотеза о једнаком утицају свих варијабли. Уколико би она била оповргнута, регресија би показала у којој мери свака независна варијабла (елемент меке моћи) утиче на зависну (мишљење о Русији).⁵⁴⁾

Спознаја који елементи имају најјачи утицај, а који стварају негативну слику о Русији би била корисна на неколико нивоа. Пре свега, то би омогућило да се донекле објасни помало шизофрена спољна политика Србије, земље која је кандидат за чланство у Европској унији, али и даље одржава изузетно блиске односе са Русијом, понекад и супротно званичној спољној политици Уније.⁵⁵⁾ Друго, ова сазнања би била корисна за креаторе политике не само у Русији, већ и у другим земљама света, јер би било могуће утврдити које елементе меке моћи Срби сматрају важним. На тај начин, доносиоци одлука би добили информације о томе на које аспекте меке моћи је потребно највише се усредсредити, а који би били узалудна потрошња ресурса. Осим тога, овакво истраживање

54) Поред овог квантитативног дела, како би се што боље објаснили добијени одговори и резултати статистичке анализе, интервјуи с различитим представницима српских и руских политичких, економских, друштвених, културних и академских елита и религијских лидера би такође били корисни.

55) Као што је то био случај са ненаметањем санкција Русији, или слањем српских војника на Параду победе 2015. године, иако је Европска унија саветовала Србију да то не чини.

и његови резултати могу да покажу због чега неке земље, које у своју промоцију у Србији улажу знатно више новца (попут САД, Француске, Немачке и Велике Британије), постижу знатно лошије резултате од Русије, која троши далеко мање средстава у ту сврху. Коначно, овакав начин истраживања меке моћи би био користан и за политичке елите у Србији, будући да би његови резултати могли да покажу праве основе српско-руских односа и укажу на значај такозваног „источног вектора“ српске спољне политике, који се често занемарује у доминантно проевропском јавном дискурсу.

5. ЗАКЉУЧАК

Основни циљ овог рада било је развијање и објашњавање новог приступа мерењу капацитета за употребу меке моћи у међународним односима. Наравно, као што је Мек Клори правилно приметно:

питање мерења меке моћи је само део великих дебата о овој теми. Огроман број истраживања тек треба да буде спроведен како би се боље разумело у којој мери мека моћ помаже испуњењу жељених циљева; како се могу оцењивати стратегије примене меке моћи; и како успоставити узрочно-последичне везе између употребе меке моћи и добијених политика.⁵⁶⁾

Ипак, овај аутор сматра да је мерење меке моћи први и најважнији корак ка одговорима на ова питања. Тек откривањем који елементи меке моћи имају потенцијал да утичу на понашање друге земље, креатори политика ће добити јасну слику о томе шта треба да се уради да појача оваква врста утицаја. Због тога овај рад тврди да је меку моћ могуће посматрати и квантификовати само на билатералној основи. Било какви покушаји генерализације и универзализације осуђени су на пропаст.

ЛИТЕРАТУРА

Bially Mattern, Janice, “Why ‘Soft Power’ Isn’t So Soft: Representational Force and the Sociolinguistic Construction of Attraction in World Politics”, *Millennium – Journal of International Studies*, vol 33, 3/2005, pp. 583-612.

Dahl, Robert A., “The Concept of Power”, *Behavioral Science*, vol. 2, 3/1957, pp. 201–215.

56) McClory, “The New Persuaders III”, p. 14.

- FDI in figures*, Internet, <http://www.investinserbia.biz/ieis.php>, 15/4/2014.
- Фемић, Ратко, *Ко профитира из српско-руске љубави*, Интернет, <http://balkans.aljazeera.net/vijesti/ko-profitira-iz-srpsko-ruske-ljubavi>, 16/4/2014.
- Gilpin, R., *War and Change in World Politics*, Cambridge University Press, Cambridge, 1981.
- Hall, Todd, "An Unclear Attraction: A Critical Examination of Soft Power as an Analytical Category", *The Chinese Journal of International Politics*, vol. 3, 2/2010, pp. 189–211.
- Information system for coordination of the development assistance to the Republic of Serbia, *Isdacon | donation search*, Internet, <http://www.evropa.gov.rs/Evropa/PublicSite/DonationSearch.aspx>, 15/4/2014.
- Kurlantzick, Joshua, *Charm Offensive – How China’s Soft Power is Transforming the World*, Yale University Press, New Haven, Connecticut, 2008.
- Lebow, Richard Ned, "The power of persuasion", in: *Power in World Politics* (edited by Felix Berenskoetter, M. J. Williams), Routledge, London, 2007, pp. 120-140.
- Lee, Geun, "A theory of soft power and Korea’s soft power strategy", *The Korean Journal of Defense Analysis*, Vol. 21, 2/2009, pp. 205-218.
- Lukes, Steven, "Power and the battle for hearts and minds: on the bluntness of soft power", in: *Power in World Politics* (edited by Felix Berenskoetter, M. J. Williams), Routledge, London, 2007, pp. 83-98.
- Marcrambeau, *Not persuaded* [blog], Internet, <https://publicdiplomats.wordpress.com/2012/10/24/not-persuaded/>, 3/10/2015.
- McClory, Jonathan, "The New Persuaders: An International Ranking of Soft Power", *Institute for Government* 7, 2010.
- McClory, Jonathan, "The New Persuaders II: A 2011 Global Ranking of Soft Power", *Institute for Government* 1, 2011.
- McClory, Jonathan, "The New Persuaders III: A 2012 Global Ranking of Soft Power", *Institute for Government* 1, 2012.
- McClory, Jonathan, *The Soft Power 30 - A Global Ranking of Soft Power*, Portland, New York, 2015.
- Mflash16, *New Persuaders: Is it a functional index?* [blog], Internet, <https://publicdiplomats.wordpress.com/2012/10/25/new-persuaders-is-it-a-functional-index/>, 3/10/2015.
- Morgenthau, H.J., *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*, Alfred A. Knopf, New York, 1948.
- Nye, Joseph S. Jr., "Foreword", in: *The Soft Power 30 - A Global Ranking of Soft Power*, (edited by Jonathan McClory), Portland, New York, 2015.
- Nye, Joseph S. Jr., "Notes for soft-power research agenda", in: *Power in World Politics* (edited by Felix Berenskoetter, M. J. Williams), Routledge, London, 2007, pp. 162-172.
- Nye, Joseph S. Jr., "Soft Power", *Foreign Policy*, 80/1990, pp. 153-171.

- Nye, Joseph S. Jr., "The Changing Nature of World Power", *Political Science Quarterly*, Vol. 105, 2/1990, pp. 177-192.
- Nye, Joseph S. Jr., *Bound to lead – The Changing Nature of American Power*, Basic Books, New York, 1991.
- Nye, Joseph S. Jr., *Get Smart*, Internet, <https://www.foreignaffairs.com/articles/2009-07-01/get-smart>, 15/10/2015.
- Nye, Joseph S. Jr., *Soft power: the means to success in world politics*, Public Affairs, New York, 2004.
- Nye, Joseph S. Jr., *The Future of Power*, Public Affairs, New York, 2011.
- Oguzlu, Tarik, "Soft Power in Turkish Foreign Policy", *Australian Journal of International Affairs*, vol. 61, 1/2007, pp. 81-97.
- Parmar, Inderjeet, Cox, Michael, Eds., *Soft Power and U. S. Foreign Policy – Theoretical, Historical and Contemporary Perspectives*, Routledge, London, 2010.
- Philps, Alan, "Interview with Joseph Nye", *The World Today*, 2013, pp. 32 - 34.
- Purushothaman, Uma, "Shifting Perceptions of Power: Soft Power and India's Foreign Policy", *Journal of Peace Studies*, vol. 17, 2&3/2010, n. pag.
- Радун, Бранко, *Зашто је Путин толико популаран у Србији*, Интернет, <http://srb.fondsk.ru/news/2012/01/22/zashto-ie-putin-toliko-popularan-u-srbiii.html>, 11/10/2015.
- Shambaugh, David, *China Goes Global – The Partial Power*, Oxford University Press, New York, 2013.
- Trunkos, Judit, *What is Soft Power Capability and How Does It Impact Foreign Policy?*, Institute for Cultural Diplomacy, Columbia, South Carolina, 2013.
- Vyas, Utpal, *Soft Power in Japan-China Relations: State, Sub-State and Non-State Relations*, Routledge, Abingdon, Oxon, 2010.
- Waltz, K.N. "Reflection on Theory in International Politics: A Response to My Critics", in *Neorealism and its Critics* (edited by R. O. Keohane), Columbia University Press, New York, 1986.
- Zahran, Geraldo, Ramos, Leonardo, "From Hegemony to Soft Power: Implications of a Conceptual Change", in: *Soft Power and US Foreign Policy: Theoretical, Historical and Contemporary Perspectives*, (edited by Inderjeet Parmar and Michael Cox), Taylor&Francis, New York, 2010.

Nikola M. Kosovic

METHODOLOGY OF MEASURING SOFT POWER: A NEW APPROACH

Resume

This paper suggests a new methodological approach to measuring the amount of soft power a country has at its disposal. This approach investigates the origins, contemporary manifestations and perspectives of soft power in bilateral international relations.

The article begins with a thorough discussion about the theoretical background behind the concept of soft power and currently existing methodological approaches to its measuring. The author states that the term “soft power”, which is becoming ever more popular in political science and international relations, was first mentioned in 1990 by Joseph S. Nye, who later defined it as the ability to influence the behavior of others to get the desired outcomes not by using force, coercion or payment, but through attractiveness. Nye also determined three main sources of a country’s soft power: its culture, political values and foreign policies, but, as argued in this paper, neither Nye nor any other author has provided any methodological instructions on how to quantitatively measure the amount of this resource a country has at its disposal, which is a major drawback of this concept. In order to provide evidence for this point, the author proceeds with an in-depth overview of existing literature, reflecting on the most well-known indexes and researches, and pointing out to their strengths and weaknesses, as well as a serious lack of practical use for policy makers.

The next part of this article is dedicated to explaining and arguing for a new methodological approach to observing and quantifying soft power in international relations. The author’s main argument is that the hallmark of soft power is not uniformity of application, but its variation. In practice, this means that some elements of soft power that are useful for Russia in its relations with Belarus, or for USA in Mexico, might not be equally effective between Russia and Ukraine and USA and Canada. Therefore, the investigation and measurement of sources of one country’s soft power should be conducted on a case-by-case basis by observing specific elements of soft power and their concrete application in bilateral relations. In other words, to be able to give firmly grounded policy recommendations, one needs to know the answer to a key question – *what matters for members of a particular society*. Ideally, this can be achieved through conducting an opinion poll among the citizens of the

country of interest. This opinion poll should address all three aspects of soft power, as defined by Nye. Since all of these aspects can be further divided into separate sub-elements, the questions should ideally address all of them. The dependent variable in this research would be the people's opinion about a certain country (whether it is favorable or unfavorable), while the independent ones would concern different elements of soft power. Depending on the obtained data, methods that could be used to analyze them would be either an optimal regression model, or a chi-square test, which would assess the influence of different soft power elements on determining the opinion about other countries.

The final part of the paper is dedicated to the possible application of this methodology in a case study of the Russian soft power capabilities in Serbia. The author provides arguments that Russia is the most popular country among Serbian citizens, although due to many facts this might seem a bit odd. Therefore, the argument goes, this case is an interesting one to research since this means that there are elements of the Russian soft power that matter to Serbs more than what could be expected to negatively influence the image of Russia in this country. The author then provides a clear overview of this research and instructions about what the structure and the contents of the questionnaire that could be used in this research should look like in order to answer the key research question of why Russia is so popular among the citizens of Serbia.

Key words: Soft power, International relations, Joseph Nye, Measurement, Methodology, Research, Russia, Serbia

* Овај рад је примљен 20. новембра 2015. године а прихваћен за штампу на састанку Редакције 16. децембра 2015. године.